

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI

KHOA BẢO TÀNG

*****

TRẦN THỊ THU HIỀN

CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC CỦA BẢO
TÀNG DÂN TỘC HỌC (2005-2008)

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH BẢO TÀNG

Người hướng dẫn : Th S. Nguyễn Toàn Thịnh

HÀ NỘI- 2009

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	4
2. Mục đích nghiên cứu	5
3. Đối tượng nghiên cứu	6
4. Phương pháp nghiên cứu	6
5. Bố cục	6
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ CÔNG TÁC GIÁO DỤC VỀ BẢO	
TÀNG DÂN TỘC HỌC VIỆT NAM	8
1.1 KHÁI NIỆM.....	8
1.1.1 Khái niệm bảo tàng	8
1.1.2 Chức năng của bảo tàng.	11
1.1.2.1 Chức năng nghiên cứu khoa học	11
1.1.2.2 Chức năng giáo dục	12
1.1.2.3 Chức năng bảo quản di sản văn hoá	12
1.1.2.4 Chức năng tài liệu hoá khoa học	13
1.1.2.5 Chức năng thông tin, giải trí và thưởng thức	13
1.1.3 Công tác giáo dục của bảo tàng.....	13
1.1.4 Chương trình giáo dục của bảo tàng.....	15
1.2 CÔNG TÁC GIÁO DỤC CỦA BẢO TÀNG DÂN TỘC HỌC VIỆT	
NAM.....	16
1.2.1 Sơ lược về quá trình hình thành và phát triển của Bảo tàng Dân tộc học	
Việt Nam.	16
1.2.2 Khái quát nội dung trưng bày của bảo tàng	19
1.2.3 Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam với công tác giáo dục.	21
1.2.3.1 Công tác hướng dẫn tham quan.....	21
1.2.3.1. Các hình thức tuyên truyền-giáo dục của Bảo tàng Dân tộc học □□	19
CHƯƠNG 2: CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC CỦA BẢO TÀNG DÂN	
TỘC HỌC VIỆT NAM (2005- 2008)	25
2.1 ĐỊNH HƯỚNG GIÁO DỤC VÀ ĐỐI TƯỢNG GIÁO DỤC TRONG	
CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC CỦA BẢO TÀNG	25
2.1.1 Định hướng chung	25
2.1.2 Đối tượng giáo dục trong chương trình giáo dục của bảo tàng	28

2.2 CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC CỦA BẢO TÀNG DÂN TỘC HỌC VIỆT NAM (2005 — 2008).....	33
2.2.1 Các chương trình giáo dục thực hiện gắn với các trưng bày chuyên đề, trình diễn	33
2.2.2 Các chương trình giáo dục gắn với môn học, phối hợp giữa bảo tàng và nhà trường.....	41
2.3 QUY TRÌNH TỔ CHỨC THỰC HIỆN CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC.	45
2.3.1 Lập kế hoạch:	45
2.3.1.1 Chương trình giáo dục gắn với trưng bày chuyên đề, trình diễn.....	45
2.3.1.2 Chương trình giáo dục gắn với môn học:	46
2.3.2 Giai đoạn triển khai:.....	46
2.3.2.1 Các chương trình giáo dục gắn với trưng bày chuyên đề, trình diễn: .	46
2.3.2.2 Các chương trình giáo dục gắn với môn học:.....	47
2.3.3 Đánh giá.	48
2.4 MỐI QUAN HỆ GIỮA BẢO TÀNG — NHÀ TRƯỜNG — XÃ HỘI TRONG CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC	49
2.4.1 Mối quan hệ giữa bảo tàng và nhà trường:.....	50
2.4.2 Vai trò gia đình với bảo tàng:.....	54
2.4.3 <i>Bảo tàng với các trung tâm dịch vụ du lịch và các cơ quan báo chí</i>	54
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ NHẬN XÉT VÀ ĐỀ XUẤT NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG VÀ VAI TRÒ CỦA CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TRONG BẢO TÀNG.	56
3.1 MỘT SỐ NHẬN XÉT VỀ HOẠT ĐỘNG VÀ TRIỂN KHAI CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TRONG BẢO TÀNG.....	56
3.2 Ý KIẾN ĐỀ XUẤT NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG VÀ VAI TRÒ CỦA CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TRONG BẢO TÀNG.....	61
3.2.1 Về tổ chức.....	61
3.2.2 Về công tác đánh giá.....	62
3.2.3 Đẩy mạnh hoạt động hợp tác giữa bảo tàng, nhà trường, gia đình, xã hội	62
3.2.4 Vận dụng sáng tạo các quan điểm bảo tàng học hiện đại vào thực tiễn hoạt động giáo dục của bảo tàng	63
3.2.5 Tổ chức quảng bá, giới thiệu về các chương trình giáo dục.....	64
Kết Luận	65

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Bảo tàng với tư cách là một thiết chế văn hóa, khoa học và giáo dục đã và đang có những đóng góp hết sức to lớn vào việc tạo nên diện mạo đời sống văn hóa của đất nước. Bảo tàng không chỉ thực hiện việc bảo tồn, gìn giữ các di sản văn hóa của dân tộc, mà còn ngày càng thể hiện vai trò quan trọng trong công tác giáo dục tri thức khoa học và phát huy giá trị các di sản văn hóa được bảo tàng lưu giữ đối với công chúng của bảo tàng, đặc biệt đối với thế hệ trẻ, nhóm đối tượng khách tham quan là học sinh, sinh viên. Đó là sự hiện thực hóa sinh động chức năng giáo dục khoa học của bảo tàng thông qua việc xây dựng, triển khai các chương trình giáo dục trong bảo tàng. Các chương trình giáo dục của bảo tàng còn cho thấy mối quan hệ gắn bó và khả năng phối hợp giữa bảo tàng, nhà trường và xã hội trong việc đưa bảo tàng tham gia sâu sắc vào các chương trình giáo dục trong nhà trường, trở thành môi trường giáo dục, công cụ giáo dục sinh động, hấp dẫn và hiệu quả của nhà trường, các tổ chức giáo dục, nâng hiệu quả giáo dục của bảo tàng lên một tầm cao mới, làm giàu thêm kinh nghiệm thực tiễn cho công tác chuyên môn của bảo tàng.

Bảo tàng Dân tộc học là một trong các bảo tàng rất thành công bởi hiệu quả và tính đa dạng của các hoạt động giáo dục. Gắn với nội dung của phần cố định, gắn với các trưng bày chuyên đề, các chương trình giáo dục đã phát huy tối đa hiệu quả giáo dục. Điều đó tạo ra được một hình ảnh rất năng động, cuốn hút cho bảo tàng. Nhưng nó đặt ra vấn đề tiếp nối, duy trì và nâng cao chất lượng cho các chương trình giáo dục của Bảo tàng.

Về phía các bảo tàng khác thì các chương trình giáo dục là “mảng trống” trong hoạt động giáo dục của bảo tàng đó. Có nhiều nguyên nhân như nguồn nhân lực, tổ chức, kinh phí... nhưng nguyên nhân mang tính quyết định nhất là thiếu một nguồn tiếp cận về mặt lý luận, thiếu sự trang bị cơ sở khoa

học, sự chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn về xây dựng và tổ chức các chương trình giáo dục trong bảo tàng. Điều đó đặt ra yêu cầu nghiên cứu một cách tổng thể, chuyên sâu về cơ sở khoa học, quy trình tổ chức các chương trình giáo dục trong các bảo tàng.

Chúng tôi lựa chọn các hoạt động thực tiễn của bảo tàng Dân tộc học trong xây dựng các chương trình giáo dục để nhằm hệ thống hoá các cơ sở lý luận và kinh nghiệm thực tiễn cho việc tổ chức các chương trình giáo dục, nhằm hệ thống hoá các cơ sở lý luận và kinh nghiệm thực tiễn cho việc tổ chức các chương trình giáo dục, không chỉ đáp ứng nhu cầu nâng cao chất lượng của các chương trình giáo dục tại bảo tàng Dân tộc học mà còn trang bị những công cụ, bước đầu để các bảo tàng khác gắn gũi về mặt loại hình, đáp ứng các điều kiện nhất định, phát triển các chương trình giáo dục trong bảo tàng mình tạo nên sự năng động, tạo nên sức sống mới cho các bảo tàng, nâng cao hiệu quả của công tác giáo dục.

Vì vậy em chọn đề tài “*Chương trình giáo dục của bảo tàng Dân tộc học (2005 -2008)*” với mong muốn đóng góp một phần nhỏ của mình vào sự nghiệp phát triển của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam nói riêng và các bảo tàng khác nói chung.

2. Mục đích nghiên cứu

Khóa luận được thực hiện, tập trung giải quyết các vấn đề cơ bản về thiết kế, thực hiện và đánh giá các chương trình giáo dục trong bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Mục đích cụ thể là:

- Hệ thống hoá cơ sở lý luận về các chương trình giáo dục.
- Đề xuất quy trình tổ chức các chương trình giáo dục.
- Nêu ra được tầm quan trọng của sự hợp tác giữa bảo tàng - nhà trường và xã hội.
- Đưa ra một số nhận xét và kiến nghị nhằm nâng cao chất lượng giáo dục của bảo tàng.

3. Đối tượng nghiên cứu

Trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành Khóa luận, trong phạm vi các chương trình giáo dục của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam, chúng tôi đã đặt trọng tâm nghiên cứu vào các đối tượng nghiên cứu là:

- Nội dung, quy mô và quá trình tổ chức các chương trình giáo dục tiêu biểu tại bảo tàng Dân tộc học giai đoạn 2005 - 2008.
- Nhóm đối tượng khách tham quan là học sinh, sinh viên; các đối tác là nhà trường, các tổ chức giáo dục có mối quan hệ với Bảo tàng dân tộc học Việt Nam, tham gia trực tiếp vào các chương trình giáo dục của Bảo tàng.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để hoàn thành Khóa luận, chúng tôi đã dựa trên phương pháp luận chủ nghĩa Mác - Lênin: Chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, phương pháp bảo tàng học, phương pháp nhân học, phương pháp xã hội học, phương pháp khảo sát tổng hợp, thăm dò ý kiến, quan sát từ đó tiến hành thu thập, tổng hợp số liệu và phân tích các nguồn dữ liệu.

5. Bố cục

Ngoài phần mở đầu và kết luận, phần nội dung được chia làm 3 chương.

Chương 1. Khái quát về công tác giáo dục của bảo tàng Dân tộc học Việt Nam

Chương 2. Chương trình giáo dục của bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (2005 - 2008)

Chương 3. Một số nhận xét và đề xuất nhằm nâng cao chất lượng và vai trò của các chương trình giáo dục trong Bảo tàng

Mặc dù đã có nhiều cố gắng và nỗ lực để hoàn thiện tốt đề tài của mình nhưng do là sinh viên nên chưa được thực nghiệm nhiều trong thực tế, vấn đề

nhận thức còn hạn chế. Vì vậy em mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp của các thầy cô giáo cùng các bạn.

Cuối cùng em xin bày tỏ những cảm xúc tốt đẹp cùng lòng biết ơn của mình đến thầy giáo Nguyễn Toàn Thịnh, cùng các thầy cô giáo trong khoa Bảo tàng trường ĐHVH Hà Nội, các cô chú công tác tại Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam đã giúp đỡ em trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành bài luận văn của mình.

Tài liệu tham khảo

1. Bảo tàng với sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Nxb Hà Nội, 1998.
2. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam. Cơ sở Bảo tàng. Hà Nội, 2000.
3. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam. Cẩm nang Bảo tàng. Hà Nội,
4. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam. Đổi mới các hoạt động Bảo tàng. Hà nội, 1988.
5. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập I). NxbKHXH. Hà Nội, 1999.
6. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Từ Dân tộc học đến Bảo tàng Dân tộc học con đường học tập và nghiên cứu (Tập I, II). NxbKHXH. Hà nội,
7. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Đổi mới cách tiếp cận Dân tộc học trong các bảo tàng. NxbVH – TT. Hà nội, 2000.
8. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập II). NxbKHXH. Hà Nội, 2001.
9. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập III). NxbKHXH. Hà Nội, 2002.
10. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập IV). NxbKHXH. Hà Nội, 2004.
11. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập V). NxbKHXH. Hà Nội, 2005.
12. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Di sản Văn hoá, Bảo tàng và những cuộc đối thoại. NxbKHXH. Hà Nội, 2007.
13. Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Tập VI). NxbKHXH. Hà Nội, 2008.
14. Các Bảo tàng Quốc gia Việt Nam. Hà Nội, 2001.
15. Đại học Văn hoá Hà Nội - Bảo tàng Dân tộc học. Đổi mới chất lượng Đào tạo Bảo tàng học – Tài liệu hội thảo. Hà Nội, 2003.
16. Hoạt động Bảo tàng trong sự nghiệp đổi mới đất nước – Các tham luận tại hội thảo khoa học thực tiễn. Hà nội, 2004.
17. Phạm Mai Hùng. Đổi mới các hoạt động Bảo tàng. Nxb Hà nội, 1988
18. Nguyễn thị Huệ. Cơ sở Bảo tàng học. NxbĐHQG. Hà Nội, 2008.
19. Khoa Bảo tàng Trường Đại học Văn hoá Hà Nội. Cơ sở Bảo tàng học (Tập I, II, III). Hà Nội, 1990.
20. Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật Bảo tàng qua hiện vật Bảo tàng. Nxb Chính Trị Quốc Gia. Hà Nội, 2002.
21. Nguyễn Thịnh. Sổ tay công tác trưng bày Bảo tàng. NxbVH – TT. Hà Nội, 2000.